

”Väärä välitön verotus”*:

Miksi ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen välinen kuilu on herättänyt huomiota vasta nyt?

Vuoden 1993 verouudistus, missä ansiotulojen korkeimmat rajaverot ylittivät pääomatulojen veroasteen runsaalla 20 prosenttiyksiköllä, loi voimakkaan kannustimen muuntaa suuria ansiotuloja pääomatuloksi. Tämän seurauksena ylimmät tulot Suomessa muuttuivat vähitellen valtaosaltaan pääomatu-loiksi. Vuoden 2005 verouudistus ei tilannetta korjannut. Se jopa osin pahensi sitä.

Marja Riihelä
Erikoistutkija
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
marja.riihela@vatt.fi

Risto Sullström
Erikoistutkija
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
risto.sullstrom@vatt.fi

Matti Tuomala
Professori
Tampereen yliopisto
matti.tuomala@uta.fi

Helsingin Sanomien (24.12.2007) mukaan ”korkein hallinto-oikeus pohtii, voivatko lääkäriyhtiöiden osakaslääkärit nostaa osan palkastaan kevyesti verotettuina osinkoina”. Uutisen mukaan lääkärien verotus on herättänyt ”huomiota valtakunnan korkeimmallakin tasolla”. Eduskunnan puhemies Sauli Niinistö on ihmetellyt Sitran juhlaseminaarissa käytäntöä, jossa palkka otetaan osinkona. Lääkärien osinko-oikeus sai siunauksensa korkeimmalta hallinto-oikeudelta tämän vuoden helmikuussa. Sen mukaan lääkäri voi hyvin nostaa osin-

* Sosialidemokraattinen poliitikko Rieti Itkonen kirjoitti vuonna 1946 kirjan otsikolla ”Väärä välitön verotus”. Otsikko on hyvin ajan-kohtainen myös tällä hetkellä.

koja ilman omien pääomien sijoittamista ja osallisuutta päätöksentekoon.

KHO:n päätöstä ei voi pitää kovin yllättävänä. Sen sijaan on yllättävää, miksi ansiotulojen ja pääomatulojen verotuksen välinen kuilu on herättänyt huomiota vasta nyt. EU-innossa ja verokilpailun pelossa Suomi omaksui jo vuonna 1993 Ahon hallituksen aikana Ruotsia ja Norjaa seuraten ns. eriytetyn tuloveromallin, jossa ansiotuloja verotetaan progressiivisesti, kun sitä vastoin pääomatuloihin sovelletaan yhtenäistä veroprosenttia, joksi tuolloin säädettiin 25. Tämän järjestelmän isoja ongelmia ovat ansiotulon

ja pääomatulon erottelu erityisesti pienosakeyhtiöissä ja kannustin muuntaa korkeamman rajaveroasteen ansiotuloja alhaisemman veroasteen pääomatuloksi.

Pohjoismaisten eturivin taloustieteilijöiden kritiikki varoitti muunto-ongelmasta jo 1990-luvun alussa. Pelot osoittautuivat paljon pelättyä suuremmiksi. Suomessa järjestelmä tarjosi hyvin voittoa tuottavan yrityksen omistajalle ison kannustimen muuntaa tulojaan keveämmiin verotettaviksi pääomatuloiksi. Ruotsista poiketen meillä omakuttiin järjestelmä, joka kannustaa erityisesti kasvattamaan pienosakeyhtiön nettova-

rallisuutta, jonka perusteella pääomaksi katsottava osuus lasketaan. Samanaikaisesti huonommin tuottavien yritysten omistajille verotus voi olla jopa ankarampaa kuin vastaavan suuruisten ansiotulojen verottaminen.

Suomen järjestelmässä yrittäjä voi muuntaa ansiotuloja pääomatuloiksi maksamalla itselleen pienempää palkkaa ja jättämällä varat yritykseensä, jolloin yrityksen nettovarallisuus nousee ja yrittäjä saa jatkossa suuremman osuuden tuloistaan pääomatuloina. Palkan- saaja pystyy sen sijaan säästämään vasta summasta, josta on jo vähennetty

Kirjoittajien Marja Riihelän (vas.), Risto Sullströmin ja Matti Tuomalan mielestä olisi jo korkea aika ero poistaa pääomatulojen ja ylimpien ansiotulojen veroasteiden välillä.

Yrittäjä voi keventää verotustaan maksamalla itselleen pienempää palkkaa, jättämällä varat yritykseensä ja nostamalla yrityksestä enemmän pääomatuloja.

ansiotulosta maksetut verot, jolloin palkansaajan kokonaisverotus muodostuu ankarammaksi kuin samantulaisen yrittäjän.

Tulojen muunto-ongelmaa on tutkittu empiirisesti. Pirttilä ja Selin (2006) tutkivat ekonometrisen mallin avulla tulojen muuntamista vuoden 1993 reformissa. Heidän tuloksistaan käy selvästi ilmi, että tuon verouudistuksen jälkeen yrittäjien pääomatulojen osuus kasvoi tilastollisesti merkittävästi. Sen sijaan muiden veronmaksajien kohdalla näin ei käynyt. Lisäksi he havaitsivat, että vaikka yrittäjien pääomatulot kasvoivat, heidän kokonaistulonsa eivät kasvaneet tilastollisesti merkittävästi 1993 reformin jälkeen.

Yhtiöverotuksen hyvityksen poistuttua vuoden 2005 alusta pääomatulojen verotusta muutettiin. Itse asiassa verosuunnittelun kannustimia lisättiin edelleen. Korkotuloihin sovelletaan 28 prosentin veroa. Pörssilistatuista yhtiöistä saaduista osinkotuloista 70 prosenttiin sovelletaan 28 prosentin veroa. 30 prosenttia noista osingoista on verovapaata. Listaamattomista yhtiöistä saatujen osinkotulojen verovapaus ulottuu 90 000 euroon asti. Ylimenevään osaan sovelletaan 70/30 prosentin sääntöä eli 70 prosenttiin ylimenevästä osasta sovelletaan 28 prosentin veroa ja 30 prosenttia on verovapaata.

Pääomatulona verotettavan osingon rajavero putosi alle 90 000 euron osingoista 29 prosentista 26 prosenttiin (olettaen osakkeenomistajan maksavan

yhtiöveron). Verotus keveni tässä ryhmässä. Saatujen osinkojen verotus taas kiristyi listatuissa yhtiöissä. Kokonaisvaikutus riippuu näiden ryhmien koosta. Myyntivoittojen (tai luovutusvoittojen, kuten suomalaiset verojuristit niitä hassusti kutsuvat) verotus vaihtelee hallussapitoajan mukaan.

Edeltävä yhteenveto vuoden 2005 reformista oletti osakkeenomistajan maksavan yhtiöveron. Verotuksen kohtaan totutkimuksesta tiedämme, että tämä on hyvin äärimmäinen olettamus, eikä sille löydy empiiristä tukea. Tulonjakotilaston otosaineisto, jota tässä artikkelissa käytämme, perustuu myös tälle oletukselle ajanjaksolla 1993–2004. Siksi tässä artikkelissa tuon ajanjakson arvioita veroasteista voidaan pitää kohtaantomielissä osingonsaajan näkökulmasta yliarvioina.

Vuonna 2005 tapahtuneessa pääomatulojen verotuksen muutoksessa tulojen muunto-ongelma säilyi. Arvelan verojuristiryhmän raportti (Tuloverotuksen kehittämistyöryhmä 2002) ei pitänyt muunto-ongelmaa kovinkaan isona ongelmana. Tämä on monestakin syystä hämmästyttävää. Ensinnäkään raportissa ei ole millään tavoin yritetty selvittää muunto-ongelman laajuutta. Toiseksi koko raportin lähtökohta joutuu outoon valoon, kun sitä vertaa Norjan vastaavaan veroremonttiin vuonna 2004. Norjan reformia valmistelleen Skaugen komitean tärkein tavoite oli saada muunto-ongelma poistettua (Christiansen ja Tuomala 2008). Norjassa vallitsi poliittinen yhteis-

ymmärrys siitä, että eriytetyn tuloverojärjestelmän suurin korjattava epäkohta oli juuri suurissa tuloissa tulojen muuntaminen ansiotuloista pääomatuloiksi. Poliittisen yhteisymmärryksen merkitystä Norjassa korostaa vielä sekin, että komitean vetäjä Arne Skauge on Höyre- eli oikeistopuolueen entinen valtiovarainministeri.

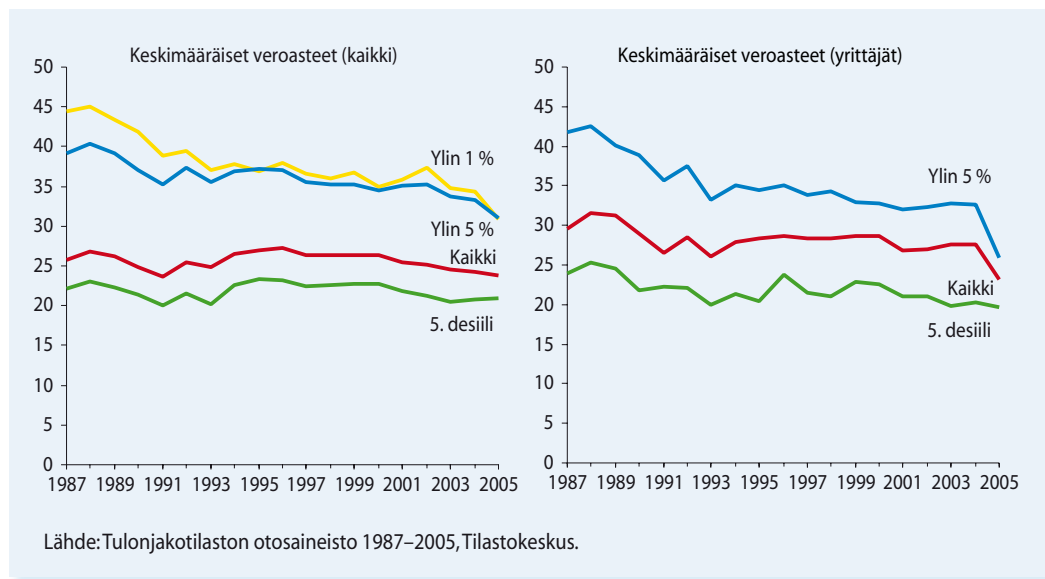
Suomessa ei ole löytynyt vastaavaa poliittista yhteisymmärrystä eriytetyn tuloverotuksen räikeimmän epäkohdan korjaamiseksi. Vuoden 2005 reformi tapahtui SDP:n valtiovarainministeriökaudella. Muutos noudatti pitkälti valtionvarainministeri Niinistön (kok) asettaman Arvelan työryhmän raportin suosituksia, varallisuusveron poistaminen mukaan lukien.

Ylimpien tulojen verotus ja koostumus vuoden 1993 jälkeen

Seuraavassa pyrimme tulonjakotilaston otosaineiston perusteella osoittamaan, mitä on tapahtunut vuoden 1993 veroreformin jälkeen ylimpien tulojen verotuksessa, niiden koostumuksessa ja miten ylimpiin tuloluokkiin kuuluvien sosioekonominen koostumus on muuttunut.

Tarkastellaan aluksi kuviossa 1, mitä on tapahtunut keskimääräisille veroasteille eli maksettujen välittömien verojen suhteelle bruttotuloon koko väestössä ja yrittäjillä. Vuotta 2005 on syytä tarkastella myös erikseen. Näin vältämme yhtiöveron kohtaanto-oletuksesta johtuvat vertailukelpoisuusongelmat edellisiin vuosiin nähden. Voimme kuitenkin vertailla eri ryhmien verotusta keskenään vuonna 2005. Kuvioista 1 nähdään, että keskimääräiset veroasteet ovat alentuneet ylimmissä yhdessä prosentissa erittäin merkittävästi ja selvästi enemmän kuin muilla tulotasolla. Tulonjakotilaston otosaineiston perusteella ylimmän yh-

Kuvio 1. Koko väestön ja yrittäjien keskimääräiset veroasteet.

Lähde: Tulonjakotilaston otosaineisto 1987–2005, Tilastokeskus.

den prosentin keskimääräinen veroaste laski 44,4 prosentista vuonna 1987 34,4 (30,8) prosenttiin vuonna 2004 (2005). Keskimäärin veroaste muuttui vastaavalla ajanjaksolla varsin vähän, 25,8 prosentista 24,3 (23,8) prosenttiin. Kun veroasteiden ero ylimmän yhden prosentin ja koko väestön tulon välillä oli vuonna 1987 noin 20 prosenttiyksikköä, ero oli kaventunut 2004 (2005) noin 10 (7) prosenttiyksikköksi. Tämä on yksi tapa osoittaa, miten paljon verotuksen kautta tapahtuva tulojen uudelleenjako on vähentynyt.

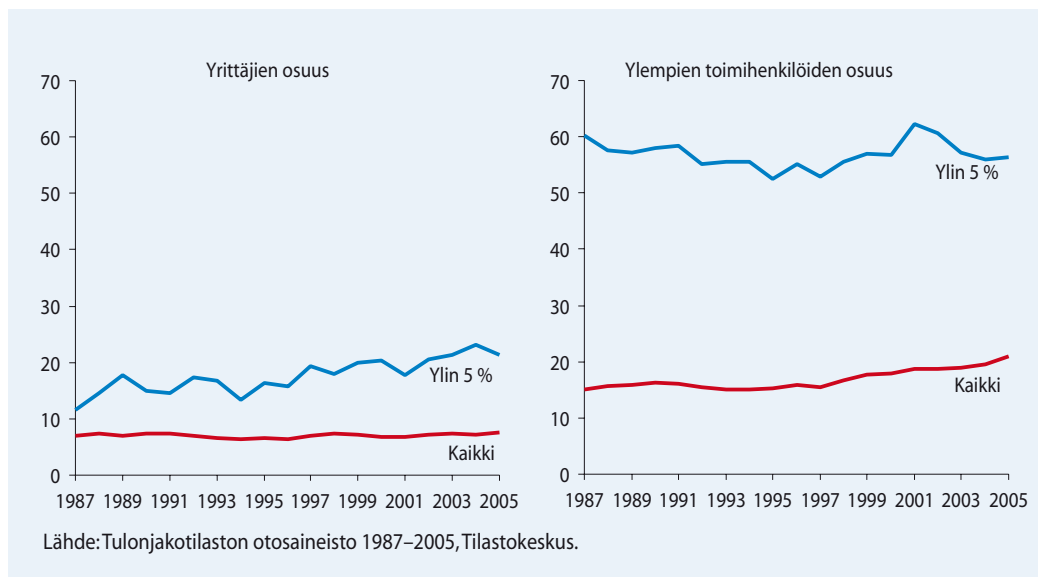
Ylimpään viiteen prosenttiin kuuluvien yrittäjien keskimääräinen veroaste laski vuoden 1987 41,8 prosentista vuoden 2004 32,6 ja vuoden 2005 25,9 prosenttiin. Koko ylimmän viiden prosentin vastaavat veroasteet olivat vuonna 2004 33,3 prosenttia ja vuonna 2005 31,0 prosenttia. Vuonna

2004 veroasteiden ero koko väestön ja yrittäjien välillä oli alle yksi prosenttiyksikkö, ja vuonna 2005 ero oli kasvanut kuudeksi prosenttiyksiköksi. Selitys on edellä kerrottu muutos alle 90 000 euron osinkoja saaneiden verokohtelussa. Tulonjakotilaston otosaineiston perusteella näyttää siltä, että ylimpiin tulo-

tuloerot ovat kaikkien suurimmat juuri yrittäjien keskuudessa (ks. Riihelä ym. 2006). Samoin tuloerojen kasvu on ollut

1 Yrittäjien 5. desiliin kuuluvat ne 10 prosenttia yrittäjäkotitalouksiin kuuluvista, jotka sijoittuvat bruttotulojen suuruusvertailussa joukkoon, jonka alle jää 40 prosenttia yrittäjistä.

Kuvio 2. Yrittäjien ja ylempien toimihenkilöiden osuus koko väestöstä ja tulonsaajien ylimmässä 5 prosentissa.

Lähde: Tulonjakotilaston otosaineisto 1987–2005, Tilastokeskus.

luokkiin kuuluvat yrittäjät ovat pääsääntöisesti tätä ryhmää. Keskimäärin yrittäjien joukossa veroaste ei juurikaan muuttunut kuin vasta vuonna 2005, jolloin veroaste oli 23,2. Vuonna 2004 se oli 27,6 prosenttia. Kuviossa 1 on myös esitetty yrittäjien 5. desiliin¹ (mediaanin) veroaste.

Kuvio 1 havainnollistaa, miten vuonna 2005 veroasteiden hajonta yrittäjien keskuudessa oli varsin pieni. Tätä havaintoa on mielenkiintoista verrata siihen, että eri sosio-

kaikkein voimakkainta 1990-luvun puolenvälän jälkeen yrittäjien ryhmässä. Eriytetty tuloverotus on myös edistänyt tätä kehitystä. Siksi usein julkisuudessa kuultava puhe yrittäjistä yhtenä ryhmänä (tuskin tarkoitetaan lähes yhtenäistä veroastetta) tuntuu vähintäänkin omituiselta.

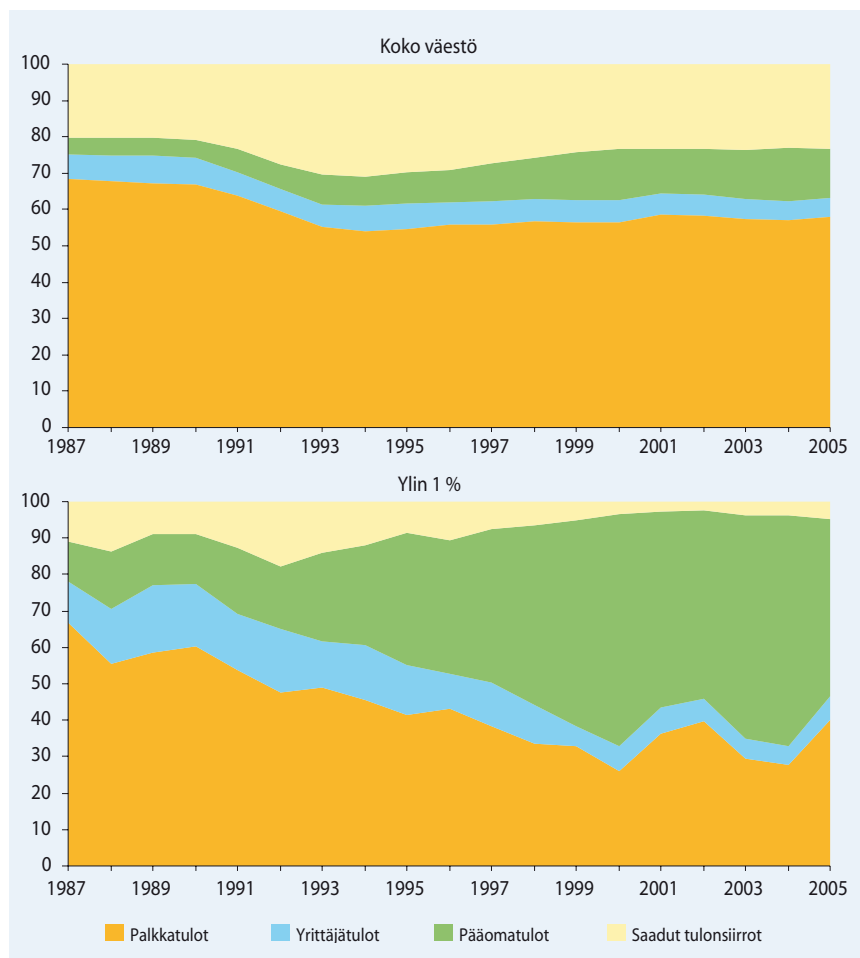
Pääomatulojen ja ansiotulojen verotuksen välinen kuilu tulee erityisen hyvin näkyviin ylempien toimihenkilöiden verotuksessa. Tämä ryhmä on selvästi suurin kaikista sosioekonomisista ryhmistä ylimmässä 1 ja 5 prosentissa tulonsaajista (kuvio 2). Tulonjakotilaston otosaineiston perusteella näyttää siltä, että suurituloisimpaan viiteen prosenttiin kuuluvien ylempien toimihenkilöiden keskimääräinen veroaste on korkeampi kuin suurituloisimpaan yhteen prosenttiin kuuluvien ylempien toimihenkilöiden keskimääräinen veroaste². Selitys on yksinkertaisesti se, että ylimmässä yhdessä prosentissa pääomatulojen osuus on hyvin suuri (kuviot 3 ja 4).

Erittäin huomionarvoinen seikka on yrittäjien osuuden huomattava kasvu ylimmissä tuloluokissa (kuvio 2). Tulonjakotilaston mukaan vuonna 1987 yrittäjien osuus ylimmässä viidessä prosentissa oli 12 prosenttia. Vuonna 2005 osuus oli 21 prosenttia. Arvatenkin ylimmässä yhdessä prosentissa osuus on vielä suurempi. Otosaineisto ei kuitenkaan riitä tilastollisesti luotettavaan arviointiin. Näin suureen muutokseen ylimmissä tuloryhmissä on vaikuttanut pienosaakeyhtiöiden verotuksellisesti edullinen asema. Ylimpien toimihenkilöiden osuus ylimmässä viidessä prosentissa taas on ollut melko muuttumaton, vaikka tämän ryhmän osuus koko väestössä on kasvanut. Sen sijaan yrittäjien osuus koko väestössä on pysynyt lähes vakiona.

Tulonjakotilaston otosaineiston perusteella rohkenemme väittää, ettei verotus ole ainakaan kiristynyt kaikissa suurissa tuloluokissa. Varallisuusveron poistamistahan vuonna 2006 perusteltiin muun muassa sillä, että

² Arvioituina ryhmän keskiarvotulosta.

Kuvio 3. Bruttotulojen koostumus koko väestöllä ja ylimmällä 1 prosentilla.

Taulukko 1. Bruttotulojen koostumus ylimmässä 1 prosentissa.

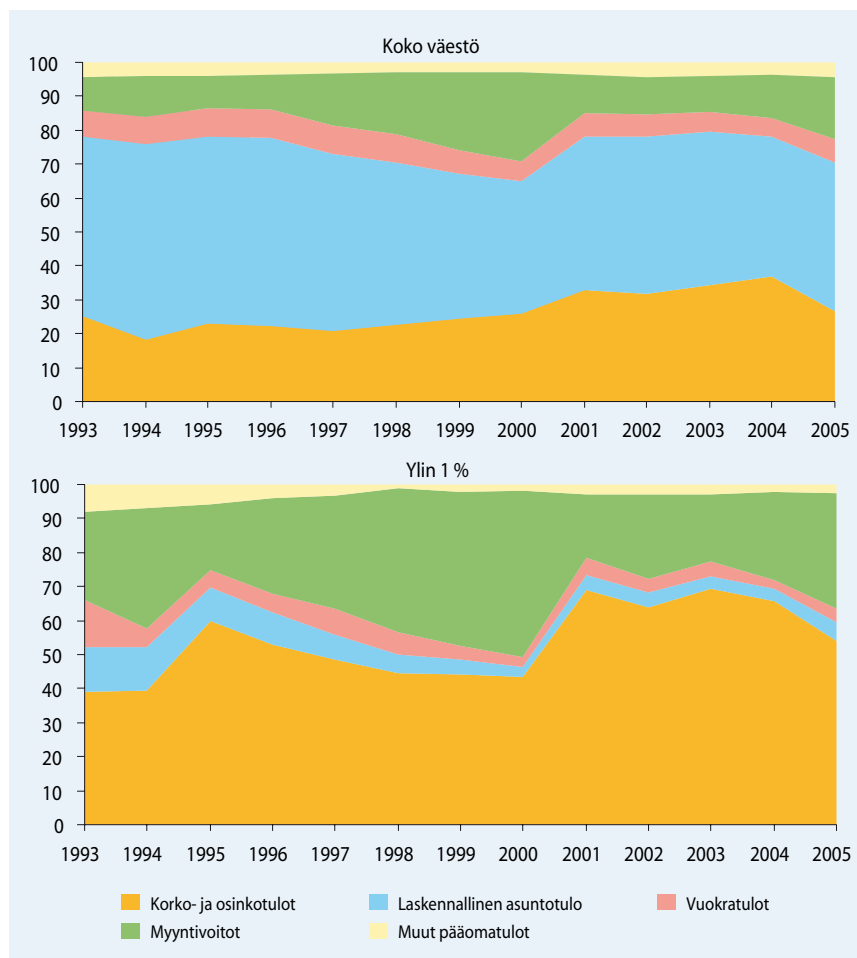
Bruttotulojen koostumus	1987	1993	2000	2004	2005
Palkkatulot	66,79	48,99	25,90	27,62	39,91
Yrittäjätulot	11,20	12,54	7,06	5,26	6,75
Pääomatulot	10,89	24,49	63,69	63,39	48,56
Saadut tulonsiirrot	11,11	13,97	3,34	3,73	4,77

Lähde: Tulonjakotilaston otosaineisto 1987–2005, Tilastokeskus.

osinkoverotus kiristyi vuonna 2005. Näin ei näytä käyneen. Ylimmät tuloksethan olivat edelleen valtaosaltaan osinkotuloja vuonna 2005, kuten kuviot 3 ja 4 kertovat. On selvää, että varallisuusveron poistamisesta ovat hyötynneet myös he, joiden pääomatulojen verotus keveni vuoden 2005 muutoksessa.

1990-luvun puolivälistä lähtien ylimpien käytettävissä olevien tulojen osuudet kaikkien kotitalouksien käytettävissä olevista tuloista ovat kasvaneet voimakkaasti Suomessa. Ylimmän yhden prosentin tuloluokassa käytettävissä olevien tulojen

Kuvio 4. Pääomatulojen koostumus koko väestöllä ja ylimmällä 1 prosentilla.

Taulukko 2. Pääomatulojen koostumus ylimmälle 1 prosentille.

Pääomatulon koostumus	1987	1993	2000	2004	2005
Korko- ja osinkotulot	52,73	38,89	43,33	65,65	54,14
Laskennallinen asuntotulo	14,64	13,36	3,17	3,52	5,38
Vuokratulot	22,72	13,80	2,85	2,67	4,15
Myyntivoitot	9,88	25,98	48,90	25,95	33,85
Muut pääomatulot	0,04	7,97	1,76	2,20	2,48

Lähde: Tulonjakotilaston otosaineisto 1987–2005, Tilastokeskus.

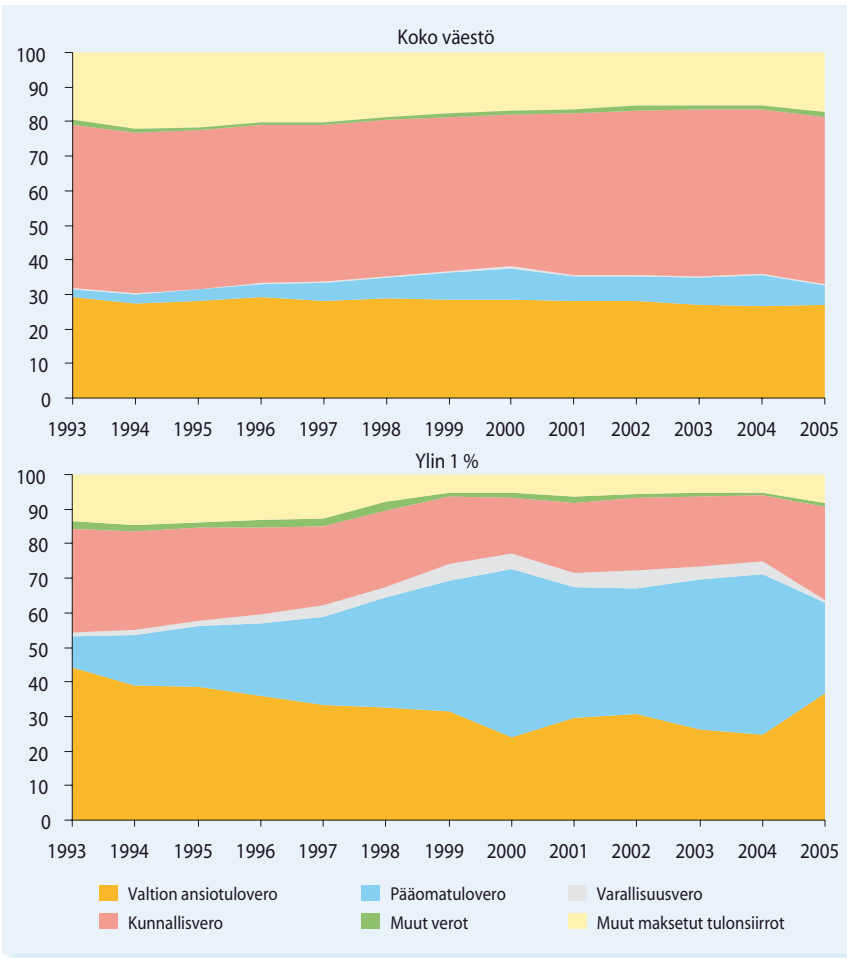
osuus on kaksinkertaistunut vuodesta 1987 (2,7 %) vuoteen 2004 (6,2 %)³. Eriytetty tuloverotus on vaikuttanut merkittävästi tähän muutokseen.

3 Raportissamme (Riihelä ym. 2005) olemme laskeneet tulo-osuudet useilla tulokäsitteillä. Esimerkiksi meillä on tulokäsitteet sekä myyntivoittojen kanssa että ilman myyntivoittoja. Kuva ei muutu, vaikka myyntivoitot jätetään kokonaan pois. Ylimmän yhden prosentin osuus kasvoi vuoden 1987 2,8 prosentista vuoden 2004 5,2 prosenttiin.

Vuoden 1993 jälkeen tulojen koostumus muuttui radikaalisti aivan ylimmissä tuloissa. Mitä ylempi tuloasteikossa mennään, sitä suurempi on pääomatulojen osuus kokonaistuloista. Törmälehdön (2005) laskelmat perustuvat tulonjakotilaston kokonaisuuteen, jossa tulokäsite on hieman suppeampi kuin otosaineistossa, jota me käytämme. Niiden mukaan suurituloisimman promillen pääomatulojen osuus heidän tuloistaan oli 64 prosenttia vuonna 1996 ja 72 prosenttia vuonna 2002. Meidän vastaavat arviomme ovat 57 prosenttia ja 69 prosenttia. Vuonna 2004 meidän arviomme mukaan tuo osuus oli 90 prosentin seutuvilla. Vuonna 1994 suurituloisimmasa prosentissa tulonsaajista pääomatulojen osuus tämän ryhmän kaikista tuloista oli 27 prosenttia, ja vuonna 2004 se oli noussut 63 prosenttiin. Vertailun vuoksi ylimmissä tulokymmenyksessä pääomatulojen osuus oli 30 prosenttia. Keskimäärin kaikissa tulonsaajissa pääomatulojen osuus oli 15 prosenttia. Vuonna 2005 pääomatulojen osuus pieneni ollen vuoden 2002 tasoa. Kuten edellä totesimme, veromuutoksen vuoksi vuoden 2005 luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia edeltävien vuosien kanssa. Vuoteen 2004 asti yhtiöveron hyvitys on mukana osinkotuloissa.

Samanaikaisesti progressiivisella asteikolla verotettavien yrittäjätulojen osuus ylimmissä prosentissa putosi 15 prosentista vuonna 1994 5 prosenttiin vuonna 2004. Tätä muutosta jo yksistään voi pitää osoituksena tulojen muuntamisesta kevyemmin verotettavaksi pääomatuloiksi. Palkkatulojen osuus ylimmissä yhdessä prosentissa putosi vastaavana ajanjaksona 46 prosentista 28 prosenttiin. Kuvioista 3 havaitaan, että pääomatulojen osuus – vihreä alue – on tasaisesti kasvanut vuoden 1993 reformin jälkeen. Se on myös hyvin sopusuhteissa sen kanssa, että verojärjestelmä on kannustanut nettovarallisuuden tasaiseen kasvattamiseen. Useinhan julkisessa keskustelussa annetaan virheellinen kuva, että osinkoverotuksen tuomaa etua voi käyttää välittömästi.

Kuvio 5. Verojen koostumus koko väestöllä ja ylimmällä 1 prosentilla.

Taulukko 3. Verojen koostumus ylimmällä 1 prosentilla.

Verojen koostumus	1987*	1993	2000	2004	2005
Valtion tulovero	60,24	44,09	23,97	24,59	36,69
Pääomatulovero	-	9,17	48,74	46,40	26,08
Varallisuusvero	1,72	1,17	4,53	4,04	0,94
Kunnallisvero	30,44	29,97	16,04	18,93	26,79
Muut verot	3,85	2,22	1,66	0,74	1,22
Muut maksetut tulonsiirrot	3,75	13,38	5,05	5,31	8,29

* Vuodesta 1993 lähtien valtion ansiotulojen ja pääomatulojen verotus eriytetty.
Lähde: Tulonjakotilaston otosaineisto 1987–2005, Tilastokeskus.

Vaikka käsittämättömän suuret optiotulot ovat saaneet aiheellista huomiota julkisuudessa, niiden osuus aivan ylimmissä tuloissa on ollut sittenkin hyvin pieni. Optiotulothän ovat myös olleet 1990-luvun puolesta välistä lähtien ansiotuloina verotettavia. Optiotulojen saama julkisuus on ikävä kyllä vienyt huomion pois pääomatuloista.

Pääomatulojen suureksi kasvanutta osuutta ylimmissä tuloissa on vähätelty sillä, että niiden on väitetty koostuvan tilapäisistä myyntivoitoista ("luovutusvoitoista") tai "useamman vuoden työn tulosten samanaikaisesta rekisteröinnistä". Kuvio 4 kumoaa käsityksen, että suurimmat tulot koostuisivat tilapäisistä myyntivoitoista. Siitä havaitaan, että suurituloisilla pääomatulot ovat valtaosaltaan osinkotuloja. Myyntivoitot olivat suurimmillaan 1990-luvun lopulla ja erityisesti vuonna 2000. Ylimpien tuloiluokkien pääomatulojen koostumus on myös hyvin erilainen kuin koko väestön pääomatulojen koostumus.

Suomen tulojen koostumusta on kiinnostavaa verrata brittitutkimuksen (Brewer et al. 2008) tuloksiin. Sen mukaan vuonna 2005 Isossa-Britanniassa tulonsaajien ylimmän yhden prosentin tuloista 13 prosenttia oli pääomatuloa. Keskimäärin pääomatulojen osuus bruttotuloista oli 7 prosenttia. Ero Suomen lukuihin on valtava. Isossa-Britanniassa kaikkia tuloja verotetaan saman asteikon mukaan.

Tulojen koostumusta koskevien tietojen jälkeen ei liene mitään yllättävää siinä, mitä kuvio 5 kertoo veroista. Mitä suuremmat ovat tulot, sitä suurempi on pääomatuloverojen osuus.⁴

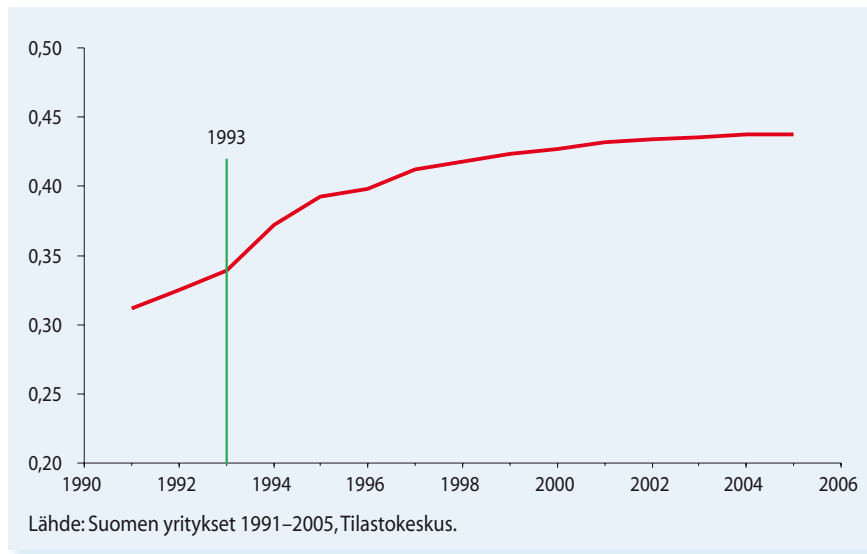
Kuvio 6 esittää osakeyhtiöiden osuutta kaikista yritysmuodoista vuosina 1991–2006. Nähdään, että aivan viime vuosina osuus on vakiintunut 45 prosentin seutuille. Osakeyhtiöiden osuus kasvoi voimakkaasti 1990-luvun alkupuolella.

Lopuksi

Konkreettiset esimerkit osakaslääkäreistäkö vasta (esimerkiksi Heikki Niskakan-gas, HS 27.11.2007) herättivät lähes 8

⁴ Yhtiöveron kohtaanto-oletuksen vaihtuminen on pienentänyt pääomatulojen verotuksen osuutta vuonna 2005.

Kuvio 6. Osakeyhtiöiden osuus kaikista yrityksistä.

vuotta (1996–2003) valtionvarainministerinä olleen Niinistön? Kuten kuvio 6 osoittaa, vuoden 1993 molemmin puolin yhtiöittämistä tapahtui huomattavasti enemmän kuin nyt. Eivätkä lääkärit suinkaan ole ainoat, jotka ovat verojärjestelmää hyväksikäyttäneet. Lääkärien mukaantuloa on viime vuosina vauhdittanut kuntien terveydenhoidon ulkoistaminen/yksityistäminen. Terveydenhoidossa tuottajan roolista luopumisen perusteeksi kunnissa näyttää riittävän, että yksityinen lääkäriyritys tuottaa esimerkiksi vastaanottopalvelut halvemmalla kuin kunnan palkkaama henkilökunta. Kunnan kamreerin näkökulmasta tämän voi jotenkin ymmärtää. Koko yhteiskunnan näkökulmasta on kuitenkin kummallista, että julkinen sektori on itse suunnittelemansa verojärjestelmän omituisuuksien takia asettanut julkisen tuotannon yksityistä tuotantoa epäedullisempaan asemaan. Kilpailuvirasto, joka on lähes kaikkialla muualla allerginen kilpailua vääristävälle toiminnalle, on ollut hiljaa näistä tapauksista.

Suomessakin olisi korkea aika korjata verojärjestelmämme räikein epäkoh-

ta; verotaakka on sitä pienempi mitä suurempi on pääomatulojen osuus kokonaistuloista. Miten on mahdollista, että neutraaliksi kehitettyä verojärjestelmää verotaakka riippuu tulojen koostumuksesta ja vielä siten, että eri veronmaksajilla on erilaiset mahdollisuudet vaikuttaa tulojensa koostumukseen? Miten kukaan voi puolustaa tällaista epäreilua? Yksi mahdollinen keino poistaa muunto-ongelma olisi se, että korkeinta ansiotulojen rajaveroa laskettaisiin jonkin verran ja nostettaisiin pääomaveroprosentti ylimmän ansiotuloverotuksen rajaveron tasolle. Tätä ovat tässä lehdessä esittäneet sekä Atkinson (2006) että Pirttilä (2006). Merkkejä siitä, että näin olisi tapahtumassa, ei näkynyt 2007 eduskuntavaalikampanjassa ja uuden hallituksen ohjelmassa. Nykyinenkään valtionvarainministeri ei lupaa muutosta tilanteeseen (Nelosen uutiset 12.12.2007). Hän toistelee tuttua hokemaa pääomien pakenemisestä maasta. Minne esimerkiksi asianajo-, tili- ja insinööritoimistot tai lääkäfirmit pakenisivat? Kysymys on yksinkertaisesti verojärjestelmän muuttamisesta edes reiluksi. ■

KIRJALLISUUS

- Brewer, M. & Sibieta, L. & Wren-Lewis, L. (2008), *Racing Away? Income Inequality and the Evaluation of High Incomes*, Institute for Fiscal Studies, London, IFS Briefing Note No.76.
- Christiansen, V. (2004), *Norwegian Income Tax Reforms*, *Journal for Institutional Comparisons*, 3:2, 48–53.
- Christiansen, V. & Tuomala, M. (2008), *On Taxing Capital Income with Income Shifting*, *International Tax and Public Finance*, tulossa.
- Itkonen, R. (1946), *Väärä välitön verotus*, Mikkelin: Oy Vapauden kirjapaino.
- Jäntti, M. & Pirttilä, J. (2006), *Miksette yhdistäisi ansio- ja pääomatulojen verotusta? – professori Tony Atkinsonin haastattelu*, *Talous & Yhteiskunta*, 34:4, 46–52.
- Jäntti, M. & Riihelä, M. & Sullström, R. & Tuomala, M. (2008), *Long Term Trends in Top Income Shares in Finland*, ilmestyy kirjassa Atkinson, A.B. & Piketty, T. (Eds.), *Top Incomes over the Twentieth Century: Volume II – A Global Perspective*, Oxford University Press.
- Lindhe, T. & Södersten, J. & Öberg, A. (2002), *Economic Effects of Taxing Closed Corporations under a Dual Income Tax*, *Ifo Studien*, 48, 575–609.
- NOU (2003), No. 9. *Skatteutvalget. Forslag til endringer i skattesystemet*. Statens forvaltningstjeneste, Oslo. (Official Norwegian report).
- Pirttilä, J. (2006), *Tasaverolle löytyy vaihtoehtoja*, *Talous & Yhteiskunta*, 34:2, 37–42.
- Pirttilä, J. & Selin, H. (2006), *How Successful is the Dual Income Tax? Evidence from the Finnish Tax Reform of 1993*, *Palkansaajien tutkimuslaitos, Työpapereita No. 223 ja CESifo Working Papers No.1875*.
- Riihelä, M. & Sullström, R. & Tuomala, M. (2006), *Trends in Top Income Shares in Finland*, *VATT Discussion Papers No 371*.
- Sandmo, A. (2005), *Income Inequality and Redistribution*, Department of Economics, Norwegian School of Economics, Discussion Paper 04/05.
- Sørensen, P.B. (2005), *Neutral Taxation of Shareholder Income. A Norwegian Tax Reform Proposal*, *International Tax and Public Finance*, 12, 777–801.
- Sørensen, P.B. (1994), *From the Global Income Tax to the Dual Income Tax*, *International Tax and Public Finance*, 1, 57–80.
- Törmälehto, V.-M. (2005), *Rikkaat rikastuvat – entä köyhät? Hyvinvointikatsaus*, 1/2005, 11–19.
- Tuloverotuksen kehittämistyöryhmä (2002), *Kilpailukykyiseen verotukseen*. Valtiovarainministeriö, vero-osasto (Arvelan raportti). Muistio 12/2002. www.vm.fi/tiedostot/pdf/fi/27616.pdf